

Solapur University, Solapur
Semester Pattern Syllabus
B.A.III (Opt.) Paper-IV
Sanskrit
(w.e.f. June 2012)

Revised Syllabus in Sanskrit B.A.III

Examination : 2012, 2013, 2014

Teaching 2012-2013

2013-2014

2014-2015

Semester – V

Paper – IV	वेदवाङ्मय (Veda Literature) ऋग्वेद, यजुर्वेद, अथर्ववेद (ऋक् सूक्तसुगंध - शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर)
Paper- V	तत्त्वज्ञान / दर्शन सांख्य तत्त्वज्ञान सांख्यकारिका of ईश्वरकृष्ण by वाचस्पति मिश्र
Paper- VI	धर्मशास्त्र / अर्थशास्त्र धर्मशास्त्र - मनुस्मृती ७ वा अध्याय
Paper-VII	प्राचीन भारतीय विज्ञान व काव्यशास्त्र प्राचीन भारतीय विज्ञान - प्राचीन भारतीय जलशास्त्र (मनोहर देवकृष्ण पंडित, पुणे विद्यापीठ, संस्कृत प्रगत अध्ययन केंद्र)
Paper- VIII	प्राचीन उत्कीर्ण लेख व्याकरण प्राचीन उत्कीर्ण लेख

Semester – VI

Paper- IV	वेदवाङ्मय ब्राह्मणग्रंथ - निवडक वेचे
Paper-V	तत्त्वज्ञान / दर्शन दर्शन - तर्कसंग्रह of अन्नभट्ट
Paper-VI	धर्मशास्त्र / अर्थशास्त्र अर्थशास्त्र - कौटिलीय अर्थशास्त्र
Paper-VII	प्राचीन भारतीय विज्ञान व काव्यशास्त्र काव्यशास्त्र - काव्यप्रकाश of मम्मट उल्लास २, ३ and २० Selected अलंकारS and वृत्ताS
अलंकार-	श्लेष, समासोक्ति, अप्रस्तुतप्रशंसा, आक्षेप, विभावना, विशेषोक्ति, यथासंख्य, अर्थान्तरन्यास, विरोध, व्याजस्तुति, परिवृत्ति, काव्यलिंग, पर्यायोक्ति, परिसंख्या, असंगति, विशेष, तद्गुण, अतद्गुण, व्याघात, संसृष्टि
अक्षरगणवृत्ते -	अनुष्टुप्, इंद्रवज्रा, तोटकम्, भुजंगप्रयात, वसंततिलका, मालिनी, पृथ्वी, मंदाक्रांता. शार्दूलविक्रीडितम्, वियोगिनी, आर्या, पादाकुलकम्
Paper- VIII	प्राचीन उत्कीर्ण लेख व व्याकरण व्याकरण - समास प्रकरण (लघुसिध्दांत कौमुदी) संज्ञा, परिभाषा, अनुवृत्ती, विभाषा, अनुबंध, प्रातिपदिक, निपात, उपसर्ग, दशलकार, पंचवृत्तयः, ग्रहणकसूत्र, इत्संज्ञाविधायक सूत्रे.

SYLLABUS
B.A.III (Sanskrit)
(Special Papers (IV, V, VI, VII, VIII))
Solapur University, Solapur

Revised Syllabus in Sanskrit for B.A.III

Introducing from June – 2012

Examination 2012, 2013, 2014

Teaching 2012-2013

2013-2014

2014-2015

Semester – V

Sanskrit (Special Paper. IV)

वेदवाङ्मय (Veda literature)

वेद : ऋग्वेद, यजुर्वेद, अथर्ववेद)

- १) ऋग्वेद : सूर्य (१.११५), विष्णु (१.१५४), अग्नी (१.१८९), इंद्र (२.१२), उषस् (५.८०),
अश्वि (७.६८), वरुण (७.८६), सोम (९.११३), अक्षसूक्त (१०.३४), पुरुष (१०.९०),
सरमापणिसूक्त (१०.१०८), देवीसूक्त (१०.१२५)
- २) यजुर्वेद: शिवसंकल्पसूक्त (३४.१) - शुक्लयजुर्वेद
सर्वमेधः (३२ वा अध्याय शुक्लयजुर्वेद)
- ३) अथर्ववेद: कृषिसूक्त (३.१७), पृथ्वीसूक्त (१२.१)

संदर्भग्रंथः

- १) ऋक्सूक्त सुगंध - शिवाजी विद्यापीठ प्रकाशन, कोल्हापूर १९७२
- २) ऋग्वेदाचे मराठी भाषांतर : म. म. सिध्देश्वरशास्त्री चित्रावकर १९६९
- ३) वैदिक देवतांचे अभिनव दर्शन - डॉ. रा. ना. दांडेकर
- ४) सरल हिंदी भावार्थसहित यजुर्वेद : पं. श्रीराम शर्मा, संस्कृति संस्थान, १९७६ बरेली
- ५) अथर्ववेदाचे मराठी भाषांतर : पं. श्री. दा. सातवळेकर स्वाध्यायमाला, पारडी
- ६) वेद सौरभम् : शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर, जून २०१०

Sanskrit (Special Paper - V)

तत्त्वज्ञान / दर्शन

सांख्य तत्त्वज्ञान

सांख्यकारीका of ईश्वरकृष्ण by वाचस्पति मिश्र

❖ Sanskrit (Special Paper – VI)

धर्मशास्त्र / अर्थशास्त्र

धर्मशास्त्र - मनुस्मृती ७ वा अध्याय (राजधर्म)

संदर्भग्रंथ :

१) वैदिक साहित्याचा चिकित्सक इतिहास : सिंधु डांगे

२) प्राचीन भारताचा सांस्कृतिक इतिहास

लेखक :- रं. ना. गायधनी, श्री. ब. ग. राहूरकर

कॉटिनेंटल प्रकाशन, टिळक रोड, पुणे ३०

कल्पना मुद्रणालय, शिवपार्वती, टिळक रोड, पुणे ३०

❖ Sanskrit (Special Paper- VII)

प्राचीन भारतीय विज्ञान व काव्यशास्त्र

प्राचीन भारतीय विज्ञान - प्राचीन भारतीय जलशास्त्र

संदर्भग्रंथ :

प्राचीन भारतीय जलशास्त्र (Ancient Indian Hydrology)

मनोहर देवकृष्ण पंडित, पुणे विद्यापीठ, संस्कृत प्रगत अध्ययन केंद्र १९८०.

❖ Sanskrit (Special Paper - VIII)

प्राचीन उत्कीर्ण लेख / व्याकरण

प्राचीन उत्कीर्ण लेख

१) ब्राह्मी लिपी

२) संस्कृत हस्तलिखितांचा इतिहास

३) शिलालेख / स्तंभालेख / ताम्रपट

१) क्षहारात राजा नहपान, नाशिकचा शिलालेख

२) गुप्त सम्राट समुद्रगुप्त याचा इलाहाबाद स्तंभालेख

३) गुप्त सम्राट द्वितीय चंद्रगुप्त यांचा मथुरा स्तंभालेख

४) सम्राट हर्षवर्धन यांचा मधुवन ताम्रपट

संदर्भग्रंथ :

- १) ब्राह्मी लिपी प्रवेशिका : कुन्दकुन्दभारती, नवी दिल्ली.
- २) पुराभिलेख विद्या : शोभना गोखले, काँटिनेटल प्रकाशन, महाराष्ट्र विद्यापीठ, ग्रंथनिर्मिती मंडळ १९७५, पुणे.

Semester –VI**वेदवाङ्मय (Vada Literature)****ब्राह्मणग्रंथ : निवडक वेचे**

- १) सोमप्रवहणम् (ऐतरेय ब्राह्मण) (१.१३ ते १५)
- २) शुनःशेष कथा (ऐतरेय ब्राह्मण) (७.१३ ते १५)
- ३) ऐंद्रमहाभिषेकः (ऐतरेय ब्राह्मण) (८.१२ ते १४)
- ४) नाभानेदिष्ठ कथा (ऐतरेय ब्राह्मण) (२२.९)
- ५) ब्रह्मचारी व्रतम् (शतपथ ब्राह्मण) (११.५.४ ते १८)
- ६) स्वाध्याय प्रशंसा (शतपथ ब्राह्मण) (११.५.७ १ ते १०)
- ७) मनुमत्स्य कथा (शतपथ ब्राह्मण) (१८.१ १ ते ६)
- ८) देवानां आधिपतिः (तैत्तिरीय ब्राह्मण) (२.२.१० ते १ ते ७)
- ९) मृत्यवे त्वा ददामि (तैत्तिरीय ब्राह्मण) (३.११.८)
- १०) च्यवनकथा (जैमीनीया ब्राह्मण) (३.२० ते १ ते ८)

संदर्भग्रंथ :

- १) इंटरमिजिएट संस्कृत वेचे - श्री. हातावळणे , श्री. अरविंद मंगरुळकर, मुद्रक - वि. ग. माटे विश्वकर्मा मुद्रणालय, पुणे - २
- २) सुरभारती विलास : बी. ए. भाग १, शिवाजी विद्यापीठ प्रकाशन १९७८

Sanskrit (Special Paper – V)

तत्त्वज्ञान दर्शन

दर्शन -

न्याय / वैशेषिक

तर्कसंग्रह of अन्नभट्ट

संदर्भग्रंथ :

१) तर्कसंग्रह - नलिनी चाफेकर

❖ Sanskrit (Special Paper-VI)

धर्मशास्त्र / अर्थशास्त्र

अर्थशास्त्र -

कौटिलीय अर्थशास्त्र (अध्याय १ ला)

संदर्भग्रंथ

१) कौटिलीय अर्थशास्त्र - आर. पी. कंगले

२) प्राचीन भारतीय राजनिति - आर. पी. कंगले

❖ Sanskrit (Special Paper-VII)

प्राचीन भारतीय विज्ञान व काव्यशास्त्र

काव्यशास्त्र :

काव्यशास्त्र of मम्मट (उल्लास २, ३ and Selected अलंकारS and वृत्तS)

अलंकार - श्लेष, समासोक्ति, अप्रस्तुतप्रशंसा, आक्षेप, विभावना, विशेषोक्ति, यथासंख्य, अर्थांतरन्यास,

विरोध, व्याजस्तुती, परिवृत्ती, काव्यलिंग, पर्यायोक्त, परिसंख्या, असंगति, विशेष, तद्गुण,

अतद्गुण, व्याघात, संसृष्टी.

अक्षरगणवृत्ते - अनुष्टुप्, इन्द्रवज्रा, तोटकम्, भुजंगप्रयात, वसंततिलका मालिनी, पृथ्वी, मंदाक्रांता.

शार्दुविक्रिडितम्, वियोगिनी, आर्या, पादाकुलकम्

संदर्भ ग्रंथ :

१) काव्यप्रकाश - शशिकला हातवळणे साहित्यसेवा प्रकाशन, सातारा २००५

२) संस्कृतसाहित्यशास्त्र व व्याकरणरिचय - शिवाजी विद्यापीठ

Sanskrit (Special Paper – VIII)**प्राचीन उत्कीर्ण लेख व व्याकरण****व्याकरण :**

१) समास प्रकरण (लघुसिद्धांत कौमुदी)

संज्ञा, परिभाषा, अनुवृत्ती, विभाषा, अनुबंध, प्रातिपदिक, निपात, उपसर्ग, दशलकार
पंचवृत्तयः, ग्रहणकसूत्र, इत्संज्ञाविधायक सूत्रे.

संदर्भ ग्रंथ :

१) लघुसिद्धांत कौमुदी : मराठी भाषांतर म. दा. साठे.

२) संस्कृतश्री : बी. ए. भाग - १ (ऐच्छिक)

सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर - २००६

सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर

सत्र पध्दतीसाठी प्रश्नपत्रिका स्वरूप

● कला व ललित कला विद्याशाखा (भाषा विषय)

बी. ए. भाग - ३

नमुना प्रश्नपत्रिका स्वरूप व गुणविभागणी

(w.e.f. June 2012)

वेळ : २ तास

मार्कस् : ५०

प्रश्न १ ला.

बहुपर्यायी प्रश्न

(१०)

अ, ब, क, ड.

१.

२.

३.

४.

५.

६.

७.

८.

९.

१०.

प्रश्न २ रा

थोडक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५)

(१०)

प्रश्न ३ रा

लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २)

(१०)

(मराठी, हिंदी, प्राकृत, उर्दु-पर्शियन, कन्नड या विषयाकरीता)

प्रश्न ३ रा

(इंग्रजी आणि संस्कृत या विषयाकरीता)

अ) थोडक्यात उत्तरे लिहा

(३ पैकी २)

(६)

ब) थोडक्यात उत्तरे लिहा

(३ पैकी २)

(४)

प्रश्न ४ था

दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)

(१०)

प्रश्न ५ वा

दीर्घोत्तरी प्रश्न

(१०)